

Klarspråk.

BULLETTIN FRÅN SPRÅKRÅDET | NUMMER 2026|1

Språkresurser att luta sig mot

Vi på Språkrådet svarar på många språkfrågor. Då är det skönt att ha något att luta sig mot.

Det första jag gör när jag får en fråga är att kolla om den finns i Frågelådan. Där samlar vi tusentals av de frågor vi fått under åren. Om frågan finns där kan jag hänvisa till posten och slipper fundera mer. En fråga om stavning, böjning, konstruktion eller etymologi tar jag istället till svenska.se. Oftast finns svaret i någon av ordböckerna där. Ibland handlar frågan om hur man stavar ett visst land eller något annat som står i *Utrikes namnbok*. Tre av alla språkresurser som gör svarandet oändligt mycket lättare.

Bland våra svar på språkfrågor väljer vi sedan vilka vi vill publicera i Språktidningen och i Dagens Nyheter. Då blir det oftast inte de som vi snabbt hittat svar på, utan snarare sådana som krävt lite eftertanke och efterforskning. Frågor vi tror att fler skulle vilja veta svaret på – det är ju synd att lägga ner möda på något som bara når en enda frågeställare. Men ibland kan svaret vara kort, som när jag fick frågan ”Finns det något modernare sätt att skriva ’undertecknad?’” och svarade ”Det enklaste är att skriva ’jag.’”

Det här är sista gången jag skriver i Klarspråk. När nästa nummer kommer är jag pensionär. Jag vill därför passa på att säga hejdå och tack till alla er som jobbar med att skriva begripligt. Kämpa på!

Ingrid Olsson,
Språkrådet

Cykelgata och panelist i nya SAOL

Nu kommer den femtonde upplagan av Svenska Akademiens ordlista ut. Huvudredaktören Louise Holmer berättar här om några av nyheterna.

●●● Den första upplagan av *Svenska Akademiens ordlista*, SAOL, gavs ut år 1874 och fick alltså fira sitt hundra-femtioårsjubileum 2024. I år publiceras den femtonde upplagan av SAOL, innehållande ca 127 600 uppslagsord. Ordlistan ges numera ut som tryckt bok, som app samt på ordboksportalen svenska.se.

Sedan den första upplagan har syftet med SAOL varit att ge rekommendationer om stavning och böjning av svenska ord. Förutom detta har vissa uppslagsord även försetts med ytterligare information, som variantform, betydelse, bruklighet, hänvisning och liknande.

En av nyheterna i SAOL 15 rör partikelverb och reflexiva verb som *duka under*, *skriva på* och *arta sig*. I den nya upplagan har dessa, till skillnad från tidigare, försetts med utskrivna böjning i den tryckta ordlistan, och de är också lättare att söka fram i grundform och böjda former i e-versionerna.

En annan nyhet har att göra med en mer tillåtande inställning till plural på -s vid lånord. Ord som *freestyle*, *maestro* och *mountainbike* har nu också försetts med pluralformer på -s. Antalet rekommendationer av typen ”använd hellre”, som vid *brainstorma*, har reducerats. I det aktuella fallet med *brainstorma* ges en kortfattad betydelse, ’generera idéer förutsättningslöst’ i stället för som tidigare ”Använd hellre *hjärnstorma*”.

Louise Holmer. FOTO: KARIN WENZELBERG

Bland de cirka 2 800 nyinlagda orden finns *cykelgata*, *panelist*, *Sápmi* och *yuzu*. Exempel på utgallrade ord är *fögderidirektör*, *jägarkostym* och *sleksot*. Nyorden hämtas bland annat med språkteknologiska metoder från stora samlingar med nyhetstexter, liksom från allmänhetens nyordsförslag. Men trots sitt stora omfång innehåller ordlistan endast ett urval av ord. Nya svenska ord bildas ständigt, ofta genom sammansättning, avledning eller lån från andra språk.

SAOL och de andra ordböckerna på svenska.se har glädjande nog många användare. Vi i redaktionen kan inte tillmötesgå allas önskemål men är mycket tacksamma över att användare tar sig tid att bidra med allmänna synpunkter, konstruktiva förslag liksom påpekanden om fel. Vår förhoppning är att den nya upplagan ska bli flitigt använd på arbetsplatser, i skolor och av allmänheten.

Louise Holmer, lektor i svenska vid Göteborgs universitet

FOTO: RIKSREVISIONEN

3 FRÅGOR TILL ...

... Arvid Segerström, revisor på Riksrevisionen som just nu granskar myndigheters klarspråksarbete:

Vad är syftet med er granskning?

– Syftet är att undersöka om myndigheternas klarspråksarbete är effektivt. Myndigheternas språk ska vara värdat, enkelt och begripligt. Om språket är svårt att förstå riskerar kontakterna med enskilda att bli onödigt krångliga. Det kan leda till att förtroendet för myndigheterna skadas och att det uppstår merkostnader för myndigheterna. Det är därför viktigt att deras arbete med klarspråk är effektivt.

Hur kommer granskningen att gå till?

– Vi är mitt uppe i att utforma granskningen! Det är därför lite tidigt att svara på den frågan. Men i stora drag planerar vi att göra fallstudier på några myndigheter för att undersöka hur klarspråksarbetet fungerar. Vi planerar också att granska om myndigheternas skriftliga kommunikation i kontakter med enskilda är tillräckligt ”klarspråkad”. Vilka myndigheter som kommer ingå i granskningen bestäms snart.

När kommer ni att vara klara?

– Vi räknar med att vara klara i december 2026. Då lämnar vi över rapporten till riksdagen och publicerar den på vår webb.

Mångsidig bok fyllde 40

Utrikes namnbok har fyllt 40 år! Det uppmärksammade Regeringskansliet den 5 december 2025. För en dag fanns boken inte bara tryckt och elektroniskt utan även i tårtformat med motiv från två av omslagen.

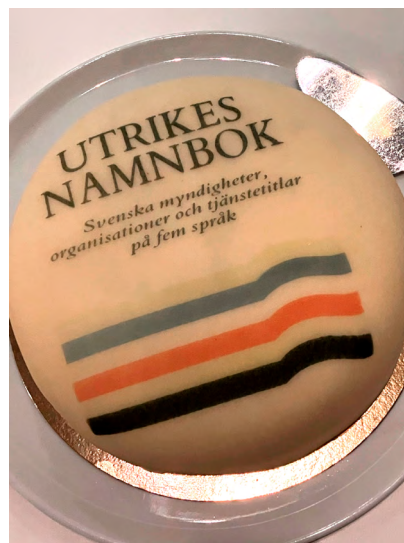
●●● *Utrikes namnbok* har hela tiden varit tänkt som ”en praktisk hjälpreda”. Boken ska göra det lättare att tala om världen på svenska och om Sverige på andra språk. Här finns namn på svenska myndigheter och organisationer, centrala EU-namn och namn på världens länder (med invånarbetäckningar och adjektiv) samt titlar i svensk offentlig förvaltning.

Totalt är det drygt 9 000 namn eller termer, på svenska, engelska, tyska, franska, spanska, finska och ryska. Många har där hittat sin tjänstetitel på franska, *Justitiekanslern* på engelska eller vad någon från Seychellerna kallas på svenska.

Huvudmålgruppen är verksamma inom den offentliga förvaltningen, men publikationen hjälper också organisationer och näringsliv, journalister, översättare och tolkar, andra textförfattare, lärare och språk- och Sverigeintresserade.

Utrikes namnbok har många funktioner. Inom Regeringskansliet är boken

- en hjälp för anställda att skriva enhetligt, konsekvent, tydligt och korrekt, och
- för myndigheten att leva upp till språklagens paragrafer 11 och 12 om klarspråk respektive terminologi
- något som många styrande och stödjande dokument hänvisar till, om allt från ambassadtitlar till flaggning (när *Swaziland* blev *Eswatini* ändrades också flaggordningen utanför Utrikesdepartementet ...)
- ett underlag vid översättning, språkgranskning och rådgivning
- en service till utländska korrespondenter i Sverige

Utrikes namnbok i tårtversion, här med omslaget från den första upplagan 1985.

FOTO: EWA GARCIA, UTRIKESDEPARTEMENTET

- ett sätt att genomföra regeringens politik genom att sprida myndighetsförändringar, namnbyten och statsrådstitlar.

Utanför Regeringskansliet är boken

- indirekt en riktlinje för andra svenska myndigheter (för att *Myndigheternas skrivregler* hänvisar dit) och i Finland (för att *Svenskt lagspråk i Finland* gör det)
- en källa för andra språkliga normkällor (såväl NE som EU-institutionerna och Språkrådet kan hämta uppgifter om till exempel landsnamn där)
- ett underlag för externt arbete med framställning av originaltext på, eller översättningar till, andra språk
- en resurs för svenska och utländska medier
- något som ger talare av andra språk större förståelse om Sverige.

Allt detta tyckte Regeringskansliet alltså var värt att fira. Och efter tårtan har arbetet redan börjat med nästa upplaga, planerad till 2027.

*Gustaf Hansson,
terminolog och översättare vid
Utrikesdepartementets språktjänst och
redaktör för Utrikes namnbok*

Frågelådan i svenska – en tjänst i ständig utveckling

Frågelådan ger svar på tusentals frågor om det svenska språket. Vi arbetar nu med att göra tjänsten mer träffsäker och användarvänlig.

●●●● Frågelådan är en av Isofs mest använda digitala tjänster. Den finns på adressen frageladan.isof.se, och där finns svar på frågor om skrivregler, användning av ord och uttryck, grammatik, uttal och stavning. Frågelådan har funnits sedan 2003 men har förstås förändrats genom åren, både till innehåll och utformning.

I dagsläget innehåller den omkring 2 600 poster. Innehållet bygger framför allt på frågor som ställts till Språkrådet och uppdateras kontinuerligt av oss språkvårdare i svenska. När vi väljer frågor utgår vi från språksamhällets behov och vad vi vill förmedla i Frågelådans format.

Sedan ett drygt år tillbaka pågår ett omfattande utvecklingsarbete med Frågelådan. Det viktigaste målet för oss är att det ska bli lättare för användarna att hitta det de letar efter. Vi vill även förbättra användarupplevelsen genom att fräscha upp formgivningen. I utvecklingsarbetet samarbetar vi språkvårdare med språkteknologer och systemutvecklare på Isof.

Redan nu har vi ett nytt administrationsgränssnitt på plats, som ger oss betydligt bättre möjligheter än tidigare att arbeta med innehållet i Frågelådan. Även om denna förändring har skett "under huven" kommer den att bidra till att höja kvaliteten på Frågelådan. Därmed gynnar den också användarna.

Användarna står alltså i centrum för utvecklingsarbetet. Men också i vårt ordinarie arbete med Frågelådan är användarnas synpunkter centrala. För sju år sedan, under 2019, infördes möjligheten att kommentera svaren i Frågelådan.

Jenny Öqvist.

FOTO: PRIVAT

På varje sida ställs frågan "Hjälpte svaret dig?" med de fasta svarsalternativen "ja" eller "nej", och där finns även möjlighet att lämna en kommentar. I skrivande stund har det kommit in totalt 60 271 svar och 8 426 kommentarer.

En stor majoritet (omkring 86 procent) svarar "ja" på frågan "Hjälpte svaret dig?". De allra flesta användare svarar bara på ja/nej-frågan, men i ungefär 14 procent av responserna finns även en kommentar. Kommentarer kan bestå av allt från enstaka ord till flera meningar som exempelvis ger beröm eller kritik, efterlyser tydligare förklaringar eller fler exempel, eller påpekar oklarheter och inaktuella råd.

Flertalet kommentarer är positiva, vilket ger oss språkvårdare ytterligare ett kvitto på att Frågelådan är en uppskattad tjänst. De mer eller mindre kritiska kommentarerna är i många fall väldigt värdefulla för vårt arbete, eftersom vi därmed får syn på sådant som vi behöver revidera.

*Jenny Öqvist, språkvårdare
i svenska på Språkrådet och
huvudredaktör för Frågelådan*

SPRÅKFRÅGAN

Kan han och hon användas som objektsformer?

I talad svenska är det vanligt att grundformen *han* används som objekt: *Jag såg han*. Även *Jag såg hon* förekommer men är inte lika utbrett. Däremot skriver de allra flesta objektsformerna *honom* och *henne*.

Men när pronomenformerna kombineras med andra ord och fraser blir läget ett annat. Även språkbrukare som har svårt för objekts-*han* i tal, och kanske ännu svårare för objekts-*hon*, producerar utan problem meningar som *Jag såg hon Lisa*. Här fungerar objektsform dåligt: **Jag såg henne Lisa*.

Före en prepositionsfras är båda formerna gångbara: *Jag såg hon/henne med grönt hår*. Ibland är det svårt att veta om bestämningen hör till pronomenet eller om det istället rör sig om en bestämning på satsnivå: *Jag såg hon/henne i kassan*. Var det kassabiträdet jag såg? Eller var det någon helt annan som bara råkade befinna sig i kassan när jag fick syn på henne?

Med *hon* är det normalt bara den första tolkningen som är tillgänglig. Tvetydigheten uppstår först när vi väljer *henne*, eftersom den formen fungerar både självständigt och i förening.

Rubrikens fråga får då ett lite oväntat svar: ibland är grundformen *han* och *hon* rentav den enda möjliga, och även annars kan den vara att föredra om man vill tala klarspråk.

*Erik Magnusson Petzell,
forskningsarkivarie på Isof*

NOTISER

Malin Ekman Aldén.

FOTO: ISOF

Ny generaldirektör för Isuf

Institutet för språk och folkminnen, Isuf, får en ny generaldirektör 1 april. Hon heter Malin Ekman Aldén och kommer närmast från Myndigheten för delaktighet. Hon är sedan tidigare ledamot i Klarspråksnämnden.

SAOL 15 är här!

Nu har den femtonde upplagan av Svenska Akademiens ordlista, SAOL 15, kommit! Huvudredaktören Louise Holmer berättar om den i en artikel i detta nummer, och så här ser den tryckta ordlistan ut.

Propagandainspektionen bevakar valrörelsen

Forskarna Bengt Johansson, Nicklas Håkansson och Orla Vigsö vid JMG på Göteborgs universitet bevakar partiernas kampanjer under namnet Propagandainspektionen. Varje vecka fram till valdagen i september publicerar de en ny text om allt från valaffischer till politisk satir på webbplatsen bengtjohansson.blogspot.com.

Tema Norden på Språkrådsdagen

Temat för Språkrådsdagen den 24 april är ”språk och gemenskap i Norden”. Förutom föreläsningar och panelsamtal blir det utdelning av Klarspråkskristallen och Minoritetsspråkspiset 2026. Se hela programmet och anmäl dig på isof.se/sprakradsdagen2026.

Vad är lätt språk?

I boken *Lätt svenska i Finland* av Camilla Lindholm diskuteras lätt språk utifrån modaliteterna skrivet, talat och tecknat språk. Aktuella begrepp och termer, egenskaper hos lättlästa texter och möjlig stigmatisering av lätt språk behandlas också.

Om läsförmåga hos utrikes födda

Statistikmyndigheten SCB har publicerat en rapport om vuxna utrikes föddas läsförmåga på svenska. Den heter *Färdigheter och arbete bland utrikes födda* och visar bland annat att hälften av utrikes födda har bristande läsförmåga och att tiden i Sverige, ålder vid invandring och utbildningsnivå spelar stor roll för resultatet i läsning bland vuxna, se scb.se.

Dessutom har Riksrevisionen granskat myndigheters handläggning av ärenden där den enskilda inte behärskar svenska. Rapporten finns att läsa på riksrevisionen.se/granskningar.

Svenskans historia

I boken *Svenskans historia* beskriver lingvisten Tore Janson det svenska språkets utveckling under 800 år – hur det påverkats av latin, tyska, franska och engelska, hur dialekterna närmat sig varandra och hur nya språkvarianter uppstått. Han visar hur språket alltid har speglat samhällets förändringar, från medeltidens lagtexter till dagens digitala kommunikation.

Lättare att använda Lexin

Det digitala lexikonet Lexin har fått ett nytt gränssnitt, som underlättar att använda det i mobilen. Dessutom är det nu möjligt att söka på flera språk samtidigt och ladda ner lexikon för att

Vill du prenumerera på Klarspråk?

Anmäl din e-postadress på:

isof.se/bulletinen. Det kostar inget.

kunna slå upp ord även utan internet-uppkoppling. Lexin finns på 19 minoritetsspråk plus svenska och hittas på lexin.se.

Språkbruket i arbetslivet

Ett nytt nummer av tidskriften *Språk och stil* har kommit ut, med temat språk-användning i olika yrkessammanhang. Där finns bland annat artiklar om yrkesskrivande i kommunal förvaltning och om kommunikativa problem i flerspråkiga möten i äldreomsorgen.

UR KALENDERN

5 mars 2026: Informationsträff om terminologiarbete på myndighet, digitalt

6 mars 2026: Seminariet *Hur du strukturerar informationen i en term-post*, digitalt

20 mars 2026: *Grammatikdagen* firas med olika arrangemang runt om i landet, se grammatikdagen.se

26 mars 2026: Webbinarium om resultaten från Språkrådets klarspråk- och terminologienkät, digitalt

24 april 2026: Konferensen *Språkrådsdagen*, tema: språk och gemenskap i Norden, Stockholm

Fler evenemang finns i vårt kalendarium på webben: isof.se/klarsprak

Klarspråk.

En tidning från Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen.

Box 20057, 104 60 Stockholm

Ansvarig utgivare: Lena Lind Palicki

Redaktör: Gabriella Sandström

Telefon (växel): 0200-28 33 33

E-post: klarsprak@isof.se

Webbplats: isof.se/klarsprak

Institutet för språk och folkminnen